

สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม

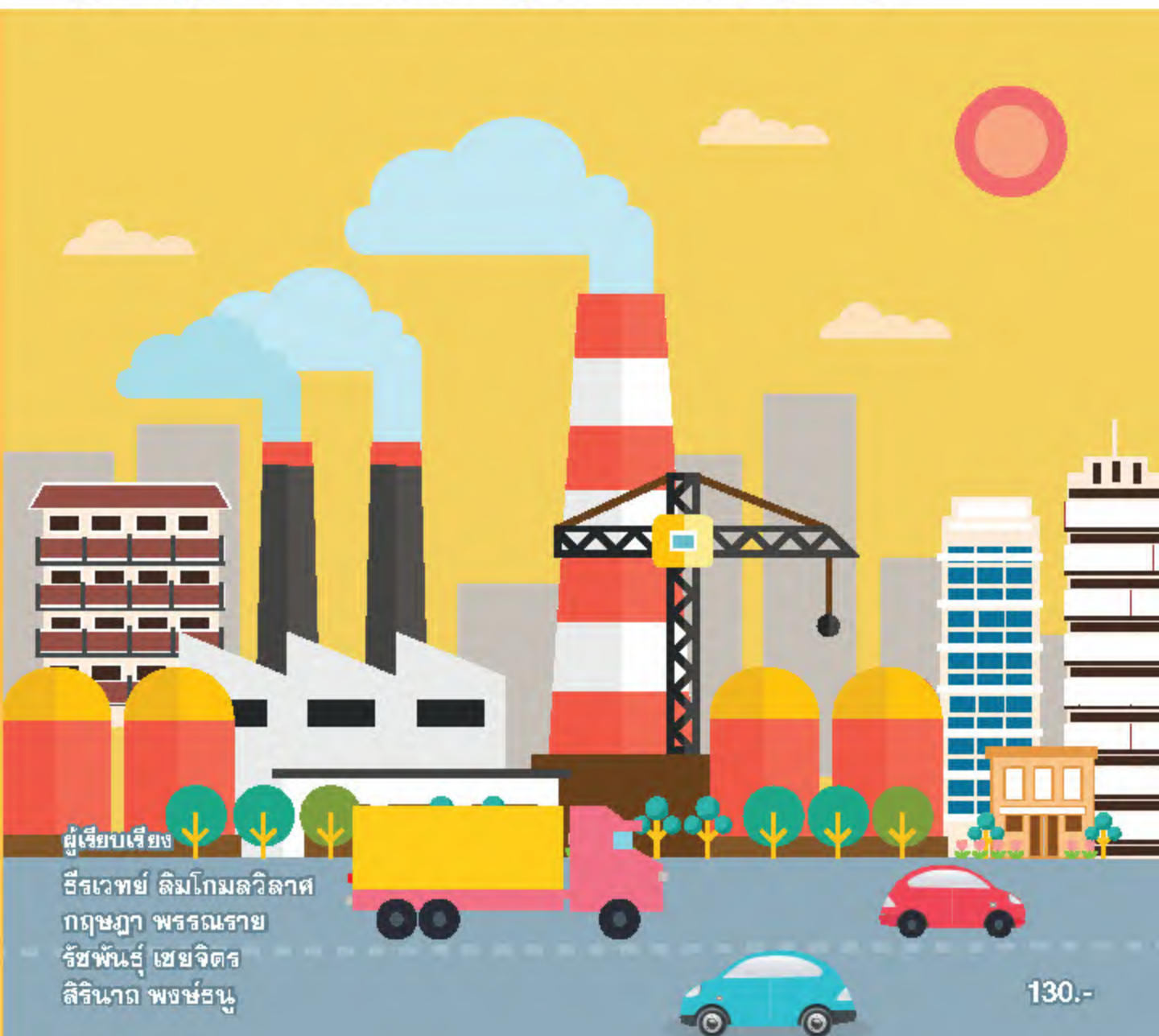
ม.3

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

ธีรเวทย์ ลิ้มโกมลวิลาศ

กฤษฎา พรรณราย

รัชพันธ์ุ์ เขยจิตร

สิรินาถ พงษ์ธนู

130.-

MACE | **IMAC EDUCATION**

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

ดร.อึ้งเวทย์ สัมโกมลวิลาศ
ผศ. ดร.กฤษฎา พรรณฉาย
ผศ. ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร
สิรินาถ พงษ์ฮนุ

ผู้ตรวจ

รศ.บรรจงบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์
ผศ. ดร.ภักดิษา แก่นเพชร
สวรินทร์ เลิศวัฒนเรืองชัย

บรรณาธิการ

ผศ.น้อม งามนิตย์

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มาตรฐานกลาง

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สายศึกษาศาสตร์แผนกทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2551

ผู้เรียบเรียง

ดร.อริเวทย์ สิมโกมลวิลาศ
ผศ. ดร.กฤษฏา ทวรรณราย
ผศ. ดร.วิษัณธุ์ เขยจิตต
สิริวิภาต พงษ์ธนู

ผู้ตรวจ

รศ.บรรจบ วงษ์ศัพท์สมนพงษ์
ผศ. ดร.ภัคหิษา แก่นเพชร
สวรินทร์ เลิศวิวัฒน์เรืองชัย

บรรณาธิการ

ผศ. น้อม งามนิสัย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

จังหวัด ลีงโกมลวิลาศ และคณะ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.-กรุงเทพฯ : แม็คเอ็ดดูเคชัน, 2563.

308 หน้า.

1. สังคมศึกษา--การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). 2. ศาสนา--
การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). 3. วัฒนธรรม--การศึกษาและการสอน
(มัธยมศึกษา). I. ชื่อเรื่อง

300.7

ISBN 978-616-345-197-2

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวน 9,000 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ : กุมภาพันธ์ 2563

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใด
ของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดทำโดย

MAC EDUCATION

ส่งมอบนิติสิ่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว

โนนวม บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชัน จำกัด

6/99 อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว

แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร. 0-2512-0661, 0-2938-2022-7 แฟกซ์ 0-2938-2028

www.MACeducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท พงษ์วีจินการพิมพ์ จำกัด

คำชี้แจง

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยในระยะแรกให้ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับใช้ในปีการศึกษา 2561 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ปีการศึกษา 2562 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 เป็นต้นไปให้ใช้ในทุกชั้นเรียน ซึ่งการปรับหลักสูตรครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ สามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบูรณาการกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาด้านกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่นำไปสู่การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์นวัตกรรม นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ทั้งด้านความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจได้อย่างถูกต้องและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนหลักสูตรข้างต้น บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด จึงได้มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ได้ปรับปรุงพัฒนาหนังสือเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลง และให้สอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

โดยหนังสือเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะให้ผู้ใช้หนังสือเรียนได้ทราบเป้าหมายการเรียนรู้ในตอนต้นหน่วยการเรียนรู้จากสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี และทุกหัวข้อหลักนำเสนอแนวคิดสำคัญเพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่เป็นความรู้ ความคิดที่เป็นแก่นสำคัญที่ต้องเรียนรู้ให้ลึกซึ้ง และการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนควรได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเป็นระยะ ๆ ก่อนเรียนเรื่องใหม่ ดังนั้นในหนังสือเรียนจะมีการสอดแทรกกิจกรรมตรวจสอบการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่ได้เรียนผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเอง หรือบางหัวข้ออาจเป็นการฝึกทักษะให้ชำนาญก่อน สิ่งที่เพิ่มเติมในหนังสือเรียนเล่มนี้ คือ

กิจกรรมบูรณาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (STEM) ตามเป้าหมายสำคัญของการปรับหลักสูตรครั้งนี้ ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์หรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนั้นในหนังสือเรียนเล่มนี้จึงได้มีการเสริมเนื้อหาเพิ่มเติมที่ได้ผ่านการคัดกรองมาแล้วว่าเหมาะสมกับการเรียนรู้ แทรกไว้ในเนื้อหาบางหน่วย

โดยใช้สัญลักษณ์   ผู้เรียนสามารถใช้สมาร์ทโฟนสแกน QR Code หรือเปิดเว็บไซต์

Maceducation.com เพื่อเข้าเมนู การศึกษาขั้นพื้นฐาน >>> Mac Link และเลือกเปิดดูส่วนเสริมของบทเรียนในหนังสือแต่ละเล่มได้ ทั่วยุทธศาสตร์การเรียนรู้ทุกหน่วยจะมีการสรุปบทเรียนสำหรับผู้เรียนได้ใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการตรวจสอบองค์ความรู้ที่ควรได้รับการพัฒนาหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนรู้ หรือเป็นสาระสำคัญที่ควรจดจำและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งในการปรับปรุงหนังสือเรียนครั้งนี้ที่ได้พัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะมีคุณค่า มีประโยชน์ และช่วยส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยทำให้ประเทศไทยก้าวสู่ประเทศที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการมีพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ตามเจตนารมณ์ของการปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ และนโยบายประเทศไทย 4.0

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ปรับปรุงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หนังสือเรียนเล่มนี้ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้สรุปสาระการเรียนรู้ ระบุตัวชี้วัดชั้นปี มีภาพและคำถามเข้าสู่บทเรียน มโนทัศน์สำคัญของแต่ละเรื่อง คำถามหลัก กิจกรรมตรวจสอบการเรียนรู้ กิจกรรมบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 บทสรุปเนื้อหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อเป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ท้ายนี้ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้เลือกใช้หนังสือเรียนเล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ คณะผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู นักเรียน และผู้สนใจ โดยส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ กระบวนการ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

คณะผู้เรียบเรียง

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาเหนือ	1
(ตรงตามมาตรฐาน ศ 5.1 ม.3/1 และมาตรฐาน ศ 5.2 ม.3/1, 2, 3)	
1. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ	3
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือ	24
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้น ในทวีปอเมริกาเหนือ	50
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	58
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้	59
(ตรงตามมาตรฐาน ศ 5.1 ม.3/1 และมาตรฐาน ศ 5.2 ม.3/1, 2, 3)	
1. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาใต้	61
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาใต้	79
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาใต้	94
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	101
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	102
(ตรงตามมาตรฐาน ศ 5.1 ม.3/3 และมาตรฐาน ศ 5.2 ม.3/4, 5)	
1. ภัยพิบัติและการจัดการภัยพิบัติในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	104
2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	130
3. ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	136
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	149
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน	150
(ตรงตามมาตรฐาน ศ 2.1 ม.3/1, 2, 3, 4, 5)	
1. วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล	152
2. สิทธิมนุษยชน	162

3. การกระทำความผิดทางอาญาและทางแพ่ง	168
4. ความขัดแย้งทางสังคม	181
5. แนวทางการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม	191
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	195

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเมืองการปกครอง 196

(ตรงตามมาตรฐาน ส 2.2 ม.3/1, 2, 3, 4)

1. ระบอบการปกครองในปัจจุบัน	198
2. บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการตรวจสอบ การใช้อำนาจของรัฐ	209
3. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล	216
4. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย	221
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	228

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เศรษฐศาสตร์นำรัฐ 229

(ตรงตามมาตรฐาน ส 3.1 ม.3/1 และมาตรฐาน ส 3.2 ม.3/1, 2, 3, 4, 5, 6)

1. กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	231
2. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ	242
3. นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล	244
4. ปัญหาทางเศรษฐกิจ	252
5. การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ	260
6. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	265
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	274

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 พัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	275
(ตรงตามมาตรฐาน ส 3.1 ม.3/2, 3)	
1. การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	277
2. เศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	285
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	292
บรรณานุกรม	293
อภิธานศัพท์	297

หน่วยการเรียนรู้ที่

1

ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาเหนือ

สาระการเรียนรู้

- 1 ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ
- 2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือ
- 3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือ

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล (ส 5.1 ม.3/1)
2. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ (ส 5.2 ม.3/1)
3. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ (ส 5.2 ม.3/2)
4. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ (ส 5.2 ม.3/3)

หากมีโอกาสได้ไปท่องเที่ยว
ในทวีปอเมริกาเหนือ นักเรียนจะเลือก
ไปประเทศไหน เพราะเหตุใด

1. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ

มโนทัศน์สำคัญ

ทวีปอเมริกาเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในซีกโลกเหนือ มีมหาสมุทรโอบล้อมถึง 3 มหาสมุทร มีทะเลสาบหลายแห่งอยู่ทางตอนกลางและตอนเหนือของทวีป มีที่ราบกว้างใหญ่ทางตอนกลางและมีภูเขาสูงทางด้านตะวันตก ภูมิอากาศมีความหลากหลายตั้งแต่แบบขั้วโลกไปจนถึงแบบแห้งแล้งทะเลทราย และเป็นทวีปที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่ตั้งอยู่ในซีกโลกเหนือทั้งหมด เดิมเป็นดินแดนที่ไม่มีใครรู้จัก แต่เมื่อชาวยุโรปค้นพบทวีปนี้จึงได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย และบุกเบิกพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จนเป็นดินแดนที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาไม่นานนัก ทั้งนี้เพราะการมีทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่หลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของชนหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะที่มาจากทวีปยุโรป ส่งผลให้อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน

1.1 ขนาด ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อ

ขนาด

ทวีปอเมริกาเหนือมีเนื้อที่ประมาณ 24.2 ล้านตารางกิโลเมตร เป็นทวีปที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกาตามลำดับ มีลักษณะรูปร่างกว้างทางตอนบนและเรียวแคบทางตอนใต้

ที่ตั้ง

ทวีปอเมริกาเหนือตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 7 องศา 15 ลิปดาเหนือ ถึง 83 องศา 38 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 55 องศา 42 ลิปดาตะวันตก ถึง 172 องศา 30 ลิปดาตะวันออก

● อาณาเขตติดต่อ

ทวีปอเมริกาเหนือมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จดมหาสมุทรอาร์กติก จุดเหนือสุดบนแผ่นดินใหญ่คือปลายคาบสมุทรบูเทีย ส่วนจุดเหนือสุดบนเกาะคือแหลมมอริสเจซิปทางเหนือของเกาะกรีนแลนด์

ทิศตะวันออก จดมหาสมุทรแอตแลนติก ประกอบด้วยเกาะสำคัญ ได้แก่ เกาะนิวฟันด์แลนด์ เกาะเบอร์มิวดา และหมู่เกาะบาฮามาส จุดตะวันออกสุดคือทางตะวันออกเฉียงใต้ของคาบสมุทรแลบราดอร์ในประเทศแคนาดา

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศโคลอมเบียในทวีปอเมริกาใต้ มีอ่าวที่สำคัญคืออ่าวปานามา และทะเลที่สำคัญคือทะเลแคริบเบียน

ทิศตะวันตก จดมหาสมุทรแปซิฟิกและช่องแคบเบริง จุดตะวันตกสุดคือแหลมพรินซ์ออฟเวลล์ ในรัฐอะแลสกา สหรัฐอเมริกา

ทวีปอเมริกาเหนือแบ่งออกเป็น 3 ภูมิภาค ได้แก่ อเมริกาเหนือ อเมริกากลาง และหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 22 ประเทศ ดังนี้

แผนที่แสดงเขตประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ

ตารางแสดงชื่อประเทศ พื้นที่ และเมืองหลวงของประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ

ชื่อทั่วไป	ชื่อทางการ	พื้นที่ (ตร.กม.)	เมืองหลวง
อเมริกาเหนือ			
1. แคนาดา	แคนาดา	9,976,185	ออตตาวา
2. สหรัฐอเมริกา	สหรัฐอเมริกา	9,375,720	วอชิงตัน ดี.ซี.
อเมริกากลาง			
1. เบลีซ	เบลีซ	22,915	เบลโมแพน
2. คอสตาริกา	สาธารณรัฐคอสตาริกา	50,899	ซานโฮเซ
3. เอลซัลวาดอร์	สาธารณรัฐเอลซัลวาดอร์	21,393	ซานซัลวาดอร์
4. กัวเตมาลา	สาธารณรัฐกัวเตมาลา	108,889	กัวเตมาลาซิตี
5. ฮอนดูรัส	สาธารณรัฐฮอนดูรัส	112,087	เตกูซิกัลปา
6. เม็กซิโก	สหรัฐเม็กซิโก	1,972,544	เม็กซิโกซิตี
7. นิการากัว	สาธารณรัฐนิการากัว	128,410	มานากัว
8. ปานามา	สาธารณรัฐปานามา	87,177	ปานามาซิตี
หมู่เกาะในทะเลแคริบเบียน			
1. แอนทีกาและบาร์บิวดา	แอนทีกาและบาร์บิวดา	443	เซนต์จอนส์
2. บาฮามาส	เครือรัฐบาฮามาส	13,950	แนสซอ
3. บาร์เบโดส	บาร์เบโดส	430	บริดจ์ทาวน์
4. คิวบา	สาธารณรัฐคิวบา	110,862	ฮาวานา
5. ตอมินีกา	เครือรัฐตอมินีกา	749	โรโซ
6. โดมินีกัน	สาธารณรัฐโดมินิกัน	48,322	ซานโตโดมิงโก
7. กรีนาดา	กรีนาดา	344	เซนต์จอร์เจส
8. เฮติ	สาธารณรัฐเฮติ	27,749	ปอร์โตแปรงซ์
9. จาเมกา	จาเมกา	11,580	คิงส์ตัน
10. เซนต์คิตส์และเนวิส	เซนต์คิตส์และเนวิส	269	บาสเตอร์
11. เซนต์ลูเชีย	เซนต์ลูเชีย	616	แคสตรีย์
12. เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์	เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์	389	คิงส์ทาวน์

ที่มา : พจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล เล่ม 1 (อักษร A-L) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2549, พจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล เล่ม 2 (อักษร M-Z) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550, ดัชนีฉบับชื่อประเทศ ดินแดนเขตการปกครอง และเมืองหลวง ข้อมูล ณ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2562

แผนที่แสดงเขตภูมิประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ

1. เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตก เป็นเขตเทือกเขาที่ทอดตัวตามชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก เริ่มตั้งแต่เหนือสุดไปจนถึงใต้สุดของทวีป และยาวต่อเนื่องลงไปถึงเทือกเขาแอนดีส (Andes Mountains) ในทวีปอเมริกาใต้ เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกประกอบด้วยเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนหลายแนว เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาอะแลสกา (Alaska Range) มียอดเขาสูงที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ คือ **ยอดเขาแมกคินลีย์ (Mount McKinley)** หรือ **ยอดเขาเดนาลี (Mount Denali)** มีความสูง 6,194 เมตร เทือกเขาร็อกกี (Rocky Mountains) เทือกเขาแมกเคนซี (Mackenzie Mountains) เทือกเขาโคสต์ (Coast Mountains) เทือกเขาแคสเคด (Cascade Mountains) เทือกเขาเซียร์ราเนวาดา (Sierra Nevada Mountains) และเทือกเขาเซียร์รามาดรอกซิเดนตัล (Sierra Madre Occidental Mountains) ระหว่างเทือกเขาสูงเหล่านี้มีที่ราบสูงระหว่างเทือกเขาอยู่หลายแห่ง ได้แก่ ที่ราบสูงอะแลสกา (Alaska Plateau) ที่ราบสูงบริติชโคลัมเบีย (British Columbia Plateau) ในประเทศแคนาดา ที่ราบสูงเม็กซิโก (Mexican Plateau) ในประเทศเม็กซิโก ที่ราบสูงเกรตเบซิน (Great Basin Plateau) และที่ราบสูงโคโลราโด (Colorado Plateau) ในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะที่ราบสูงโคโลราโดที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นโกรกธาร หุบเหวลึก และมีหน้าผาสูงชัน เป็นผลมาจากการไหลของแม่น้ำโคโลราโดทำให้เกิดการกัดเซาะของดินและชั้นหิน เกิดเป็นลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม เรียกว่า **แกรนด์แคนยอน (Grand Canyon)** ในรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกแยกได้เป็น 3 แนว คือ

- 1) แนวด้านตะวันออก ได้แก่ เทือกเขาร็อกกี
- 2) แนวด้านตะวันตก ได้แก่ เทือกเขาแคสเคด เทือกเขาเซียร์ราเนวาดา และเทือกเขาเซียร์รามาดรอกซิเดนตัล
- 3) แนวเขาสูงเลียบชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกตั้งแต่รัฐอะแลสกาไปจนถึงคาบสมุทรแคลิฟอร์เนีย

เทือกเขาร็อกกีทอดตัวยาวพาดผ่านประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา รวมความยาวประมาณ 4,800 กิโลเมตร

เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกเกิดจากการเคลื่อนที่ชนกันของแผ่นเปลือกโลกแปซิฟิกมุดตัวลงใต้แผ่นเปลือกโลกอเมริกาเหนือ ทำให้ขอบแผ่นเปลือกโลกอเมริกาเหนือยกตัวขึ้น เกิดเป็นเทือกเขาสูงตลอดแนวการมุดตัว บริเวณนี้พบภูเขาไฟมีพลังหลายลูกและอาจปะทุได้ตลอดเวลา เช่น การปะทุของภูเขาไฟซนต์เฮเลนส์ (Mount Saint Helens) ในสหรัฐอเมริกาเมื่อ พ.ศ. 2523 การปะทุของภูเขาไฟโคลิมา (Colima volcano) ในประเทศเม็กซิโกเมื่อ พ.ศ. 2558 การปะทุของภูเขาไฟฟูเอโก (Fuego volcano) ในประเทศกัวเตมาลาเมื่อ พ.ศ. 2561

ยอดเขาแมกคินลีย์ ยอดเขาที่สูงที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ

แกรนด์แคนยอน โกรทธารที่เกิดจากการกัดเซาะของธารน้ำไหลในอดีตเป็นรูปสามเหลี่ยมและแคบในเขตที่ราบสูงโคโลราโด

2. เขตเทือกเขาทางตะวันออก เป็นเขตเทือกเขาหินเก่าที่มีความสูงไม่มากนัก เพราะผ่านการสึกกร่อนมานาน เทือกเขาสำคัญ ได้แก่ เทือกเขาแอปพาลาเชียน (Appalachian Mountains) ทอดตัวเป็นแนวขนานกับมหาสมุทรแอตแลนติกจากรัฐควิเบก รัฐนิวบรันสวิกของประเทศแคนาดาไปทางตะวันออกของสหรัฐอเมริกา จนถึงตอนกลางของรัฐแอละแบมา เทือกเขาแอปพาลาเชียนประกอบด้วยทิวเขาต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ทิวเขาไวต์ (White Mountains) ทิวเขากรีน (Green Mountains) ทิวเขาแคตสกีลล์ (Catskill Mountains) ทิวเขาแอลลิเกนี (Allegheny Mountains) ทิวเขาบลูริดจ์ (Blue Ridge Mountains) และทิวเขาคัมเบอร์แลนด์ (Cumberland Mountains) โดยมียอดเขาสูงที่สุด คือ **ยอดเขามิตเชลล์ (Mount Mitchell)** สูง 2,037 เมตร อยู่ในรัฐนอร์ทแคโรไลนา สหรัฐอเมริกา

เทือกเขาแอปพาลาเชียนเป็นเทือกเขาสำคัญทางตะวันออกของทวีปอเมริกาเหนือ

3. เขตที่ราบตอนกลาง เป็นที่ราบขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่เหนือจดใต้ของชายฝั่งมหาสมุทรอาร์กติกบริเวณอ่าวฮัดสันทางเหนือมาจนถึงชายฝั่งอ่าวเม็กซิโกทางใต้ และระหว่างเทือกเขาร็อกกีกับเทือกเขาแอปพาลาเชียน ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น เป็นบริเวณที่มีทะเลสาบและแม่น้ำตั้งอยู่หลายแห่ง ทั้งนี้สามารถจำแนกตามระดับความสูงได้เป็น 2 เขต คือ

3.1 ที่ราบระดับสูง หรือเกรตเพลนส์ (Great Plains) เป็นเขตที่มีพื้นที่กว้างขวาง ค่อนข้างแห้งแล้ง เนื่องจากเป็นเขตเงาฝน อยู่ทางตะวันออกของเทือกเขาร็อกกีบริเวณตอนใต้ของประเทศแคนาดาและทางตะวันตกของสหรัฐอเมริกา

3.2 ที่ราบระดับต่ำ เป็นที่ราบที่ลดระดับความสูงลงมาจากที่ราบระดับสูง อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศแคนาดาถึงตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา มีทะเลสาบขนาดใหญ่ที่เกิดจากอิทธิพลของธารน้ำแข็งที่เคยปกคลุมในอดีต ทะเลสาบที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลสาบอีรี (Lake Erie) ทะเลสาบออนแทรีโอ (Lake Ontario) ทะเลสาบฮูรอน (Lake Huron) ทะเลสาบมิชิแกน (Lake Michigan) และทะเลสาบซูพีเรียร์ (Lake Superior) ที่เรียกว่า **เกรตเลกส์ (Great Lakes)** โดยทะเลสาบซูพีเรียร์เป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีแม่น้ำเซนต์ลอว์เรนซ์เป็นทางระบายน้ำจากทะเลสาบเหล่านี้ลงสู่มหาสมุทรแอตแลนติกทางตะวันออก

บริเวณที่ราบลุ่มทะเลสาบเกรตเลกส์เป็นพื้นที่ที่มีการขนส่งทางน้ำภายในทวีปที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น นอกจากนี้ยังมีทะเลสาบอื่นอีก เช่น ทะเลสาบเกรตซอลต์ (Great Salt Lake) ทะเลสาบโอเคีโชบี (Lake Okeechobee) ทะเลสาบบินนิเพก (Lake Winnipeg) นอกจากนี้มีทะเลสาบแล้ว ยังมีแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำแมกเคนซี (Mackenzie River) แม่น้ำซิสแคตเชวัน (Saskatchewan River) ไหลจากเกรตเลกส์ไปออกมหาสมุทรแอตแลนติกปากแม่น้ำกว้างคล้ายอ่าว สามารถใช้ในการเดินเรือขนส่งสินค้า แม่น้ำมิสซิสซิปปี (Mississippi River) มีต้นน้ำและสาขาจากภูเขาภาคตะวันตกหลายสายซึ่งมีควมสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำมิสซูรี (Missouri River) แม่น้ำโอไฮโอ (Ohio River) แม่น้ำแพลตต์ (Platte River) แม่น้ำเรด (Red River) และแม่น้ำอาร์คันซอ (Arkansas River) แม่น้ำมิสซิสซิปปีถือเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ มีความยาว 3,757 กิโลเมตร ทำให้เกิดเขตที่ราบดินตะกอนทับถมเป็นบริเวณกว้าง เรียกว่า **ที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี-มิสซูรี** ซึ่งเป็นบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น และเป็นเขตอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก เช่น ข้าว อ้อย ฝ้าย

แม่น้ำมิสซิสซิปปี แม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ

ทะเลสาบซูพีเรียร์ ทะเลสาบน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก